
ODKRIT DEL FOTOGRAFSKE ZAPUŠČINE PAPIRNICE M. TIČAR V LJUBLJANI

Obogatitev fototeke SEM z negativni razglednic ljubljanskega fotografa Antona Šušteršiča

Miha Špiček

267

V letu 2013 smo v Dokumentaciji Slovenskega etnografskega muzeja v dar dobili zbirko steklenih in poliestrskih črno-belih negativov ljubljanskega fotografa Antona Šušteršiča, ki so nastali v prvi polovici 20. stoletja. Podaril nam jih je avtorjev vnuk Peter Šušteršič, ki se je meseca marca 2013 oglasil v našem muzeju in s seboj prinesel škatlo z negativi. Po njegovih besedah naj bi šlo za izbor negativov, ki jih je izmed več tisoč kosov uspel rešiti ob praznjenju podstrehe domače hiše na Igriški ulici 6 v Ljubljani, ki je bila leta 1971 predvidena za rušenje. Kot je zapisal v pismu, "... sem med tisoči negativov izbral to, kar imate. Bilo mi jih je žal, da jih uničijo skupaj s stavbo. Mudilo se je s selitvijo zato sem zelo na hitro naredil izbor negativov, ki jih imate". Kasneje jih je hranil doma kot spomin na starega očeta, leta 2013 pa se je velikodušno odločil, da jih podari našemu muzeju, v zameno je želel le digitalne kopije posnetkov.

Anton Šušteršič (1872–1942) je bil višji bančni uradnik Mestne hranilnice Ljubljana na Čopovi ulici. Poleg tega je bil nekaj časa tudi blagajnik Slovenskega planinskega društva. Bil je nadvse dejaven amaterski fotograf, ki je veliko svojega prostega časa posvetil fotografiranju. Fotografiral je za osebno rabo in za potrebe papirnice M. Tičar, ki je bila v lasti njegove žene Marije Šušteršič, rojene Tičar (1888–1926). Papirnica je bila na Schellenburgovi ulici (današnja Slovenska cesta), imela pa je tudi poslovalnico na Sv. Petra cesti (današnja Trubarjeva cesta).¹ Po materini smrti sta papirnico prevzela sin Peter in hči Majda² ter jo vodila do nacionalizacije leta 1949. Poleg prodaje pisarniškega materiala in spominkov so izdajali veliko število lastnih razglednic slovenskih in hrvaških krajev ter raznih voščilnic (godovne, rojstnodnevne, božično-novoletne, velikonočne). Njihove razglednice prepoznamo po napisu elipsaste oblike EMTE, ki je skovan iz poimenovanj prvih črk imena in priimka Marije Tičar, M in T (em, te).

¹ Katja Jenčič: Jernej Šušteršič – etnolog s fotografskim aparatom, Etnolog 12, 2002, str. 243–268.

² Imela sta še brata Jerneja Šušteršiča, ki je bil poznan etnolog.

Papirnica M. Tičar na Schellenburgovi ulici, današnji Slovenski cesti.

Negativi, ki jih sedaj hrani Dokumentacija SEM, so bili v lasti papirnice M. Tičar in so jih Šušteršičevi najverjetneje leta 1949 (ali pa že prej) shranili na podstrešju domače hiše na Igriški ulici 6 v Ljubljani. Iz besed Petra Šušteršiča je razvidno, da je več tisoč steklenih negativov, ki so služili za predlogo pri tiskanju razglednic in so večinoma prikazovali slovenske kraje v obdobju med obema vojnama, preprosto romalo v koš ob rušenju stavbe na Igriški v Ljubljani. Kot nam je povedal, je sicer tudi stric Jernej Šušteršič pregledoval negative, tako da je mogoče, da jih je kaj tudi izločil in so se ohranili v družinskem fondu Tičar - Šušteršič³, ki ga hranijo v Arhivu Republike Slovenije.

Ob natančnem pregledu gradiva smo ugotovili, da gre za 20 škatel s 478 negativov, od katerih je 226 steklenih in 252 poliestrskih, ter eno škatlo s 133 nabožnimi podobnicami. Poliestrski negativov so večinoma formata 6 x 6 cm, stekleni pa 10 x 15 cm. Na poliestrskih negativih so večinoma posnetki iz Ljubljane, nekaj je tudi motivov z zasebno vsebino družine Šušteršič, medtem ko so stekleni negativov služili kot predloge za izdelavo razglednic. To lahko ugotovimo po črnem paspartuju, ki je nalepljen na nekaterih negativih, s katerim so določili izrez posnetka, in pa po imenih krajev, številkah negativov in napisu EMTE, ki so dodani neposredno na sam negativ.

³ SI AS 1387 Tičar-Šušteršič, rodbina, 1886–1951.

Negativ za izdelavo velikonočne voščilnice. Viden je paspartu, ki je nalepljen na negativ, z njim pa so določili izrez.

Največ posnetkov je iz Ljubljane (prevladujejo motivi ljubljanskih ulic in trgov, poleg tega pa so tudi posnetki kopališča Ilirija in kopališča na Ljubljani, parka Tivoli, gradu Tivoli in Fužinskega gradu, mednarodnega mladinskega kongresa na Plečnikovem štadionu za Bežigradom (1938), slovesnosti ob odkritju spomenika kralju Aleksandru na Kongresnem trgu (1940), Ljubljanskega velesejma, narodnih noš ...). Poleg posnetkov iz Ljubljane pa so posnetki še iz drugih slovenskih krajev (Maribor, Žužemberk, Celje, Rakek, Vrhnika, Hrastnik, Vrhnika pri Ložu, Cerknica, Cerkniško jezero, Begunje pri Cerknici, Višnja gora, Gornji grad, Novo mesto, Gornja Radgona, Murska Sobota, Ptuj, Radenci, Bled, Bohinj, Naklo, Solčava, Laško, Videm pri Krškem, Brežice, Borovnica, Logatec, Žiri, Metlika, Kočevje, Kamnik, Vršič, Škrlatica, Golica, Razor, Vogel, Planica-Tamar, Pokljuka) in nekaj posnetkov iz Hrvaške (Crikvenica, Malinska, Rab, Split, Trogir, Zagreb).

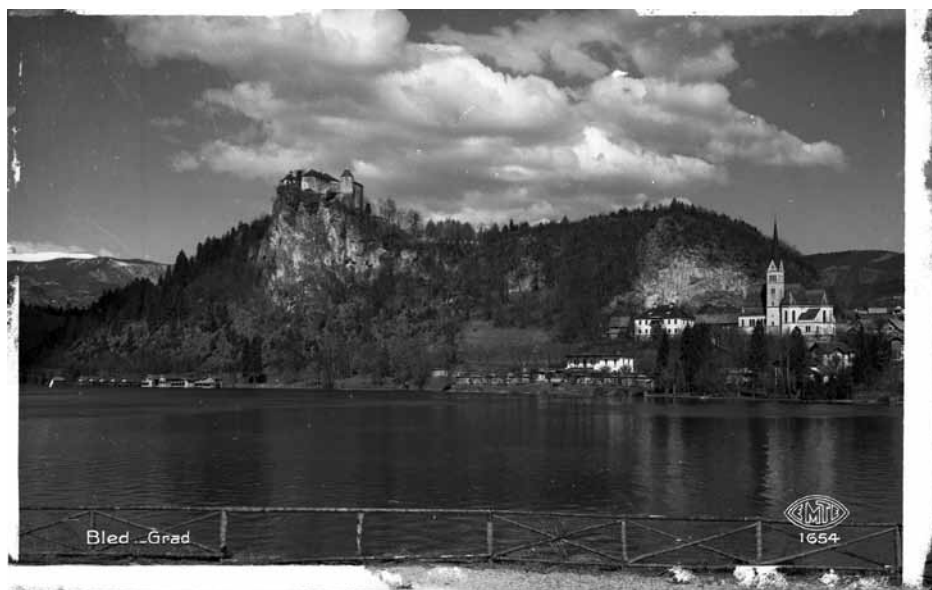
Nedvomno je zbirka negativov fotografa Antona Šušteršiča lepa dopolnitev fototeke SEM, saj nam prikazuje spreminjajoče se podobe naših krajev v obdobju med obema svetovnjima vojnama. Pri tem je škoda, da gre le za del velike zbirke, ki pa se žal ni ohranila v celoti. Negative smo poskenirali in vnesli podatke v muzejski informacijski sistem Galis. Za širšo javnost je izbor iz zbirke dostopen tudi v objavljenih *Spletnih zbirkah* na spletni strani SEM⁴.

⁴ <http://www.etno-muzej.si/sl/anton-sustersic>.

270

Negativ za izdelavo razglednice Ljubljane z motivom Trnovskega pristani. Desno spodaj sta vidna napis EMTE in številka negativa, levo spodaj pa motiv razglednice.

Negativ za izdelavo razglednice z motivom Blejskega gradu in cerkve sv. Martina. Vidni so ostanki paspartuja ter napisi na negativu.